

Boekbespreking

Roberto Cavallo, Henk Engel

Hans van der Heijden

Architectuur in de kapotte stad

Bussum (Thoth) 2008, 215 pp.

In een van zijn lezingen over ontwerpmethoden¹ beweerde de Italiaanse architect Antonio Monestiroli dat architectuur een eigen culturele waarde bezit, een onbetwiste eigenschap van architectuur die voorbijgaat aan alle subjectieve waarnemingen en persoonlijke oordelen over het vak. Volgens Monestiroli heeft de culturele waarde van architectuur een collectief karakter, dat verbonden is met een specifiek tijdvak en keer op keer moet worden onderzocht voorafgaand aan ieder ontwerp. Dit geldt voor alle opgaven, van woningbouw tot institutionele gebouwen. Voor ieder specifiek ontwerpthema is het volgens Monestiroli noodzakelijk dit proces van verkenning te doorlopen. Het gaat om de culturele waarde van elk bouwwerk, die expliciet herkenbaar moet zijn in de wisselwerking tussen het architectonische object en zijn locatie in een bepaalde periode. In dit verband geeft Monestiroli aan dat deze verkenningen niet makkelijk zijn en vaak disciplines behelzen buiten het veld van de architectuur. Maar voor hem is het belangrijk om de culturele waarde van architectuur te onthullen in elk project; in ieder specifiek bouwwerk moet deze collectieve waarde te herkennen zijn.

Architectuur in de kapotte stad van architect Hans van der Heijden vertrekt vanuit een overeenkomstige premisse. Hij wil laten zien hoe belangrijk dit uitgangspunt kan zijn voor de huidige praktijk van stedelijke vernieuwing, waarin markteconomische en sociaaltechnische motieven zo'n overheersende rol spelen. De auteur wil het werk van architecten onder de aandacht brengen en het belang ervan tonen voor een succesvolle realisatie van projecten. Hij beperkt zich daarvoor niet tot een selectie van voorbeeldige ontwerpen. Die geeft hij, maar hij stelt ook de vraag: wat zijn vanuit de praktijk van architecten de criteria die tot een juiste strategie kunnen leiden voor interventies in de bestaande stad?

De auteur heeft gelijk dat architecten veel te weinig hun vakmatige kennis benutten voor het schrijven van boeken. Die zijn hard nodig, niet

¹
De lezing 'Questioni di metodo' (over ontwerpmethoden) is gehouden aan de Politecnico van Milaan in januari 1991 en gepubliceerd in het tijdschrift *Domus*, nr. 727, mei 1991. De lezing is ook gepubliceerd in het boek *La metopa e il triglifo. Nove lezioni di architettura*. Bari (Laterza) 2002, in het Engels gepubliceerd als *The Metope and the Triglyph. Nine lectures in architecture*. Amsterdam (SUN) 2005.

Book review

Roberto Cavallo & Henk Engel

Hans van der Heijden

Architectuur in de kapotte stad

Bussum (Thoth) 2008, 215 pp.

In one of his lectures on design methods,¹ the Italian architect Antonio Monestiroli stated that architecture had a cultural value of its own, an undisputed quality that transcended all subjective perceptions and personal views of the profession. He said that the cultural value of architecture was collective in nature, was linked to a specific period and must be re-explored whenever a new design was produced – and that this applied to every kind of project, from housing to institutional buildings. Monestiroli claimed that every specific design theme had to go through this exploratory process. The cultural value of every building had to be identifiable in the interaction between the architectural object and its location within a given period. Monestiroli said that such exploration was no easy task, and often extended to disciplines beyond the field of architecture. Yet he felt it that the cultural value of architecture should be revealed in every project – this collective value must be identifiable in every specific building.

Architect Hans van der Heijden's book *Architectuur in de kapotte stad* ('Architecture in the fractured city') starts from a similar premise. The book sets out to show how important this premise can be for the present-day practice of urban renewal, in which market-economy and societal motives play such a predominant part. The author seeks to draw attention to the work of architects and its importance to the successful completion of projects. Rather than simply select exemplary objects, he also asks what criteria in architectural practice can lead to a correct strategy for intervention in the existing city.

The author is right in claiming that architects make far too little use of their professional knowledge to write books. These are urgently needed, not only in order to pass on that knowledge, but also to make it more generalized. Naming, comparing, organising and classifying are valuable in themselves. If only for this reason, *Architectuur in de kapotte stad* is a great book.

Although specialist books are nowadays a

¹
The lecture, entitled *Questioni di metodo*, was given at the Politecnico di Milano in January 1991 and published in the journal *Domus*, No. 727, May 1991. It was also published in the book *La metopa e il triglifo: nove lezioni di architettura*, Bari (Laterza), 2002, translated into English and published as *The Metope and the Triglyph. Nine lectures in architecture*. Amsterdam (SUN) 2005.

alleen om die kennis door te geven, maar ook om die kennis in bredere zin te veralgemenen. Het benoemen, vergelijken, ordenen en classificeren is op zichzelf productief. Alleen daarom al is *Architectuur in de kapotte stad* een fantastisch boek.

Vakboeken mogen tegenwoordig in de architectuur zeldzaam zijn, toch staat dit boek ook weer niet geheel op zichzelf. *Architectuur in de kapotte stad* past zeer goed in de reeks van *Amsterdam als stedelijk bouwwerk* van Casper van der Hoeven en Jos Louwe (1985; 2003), de *Atlas van het Hollandse bouwblok* onder redactie van Susanne Komossa e.a. (2002) en *De tussenmaat. Een handboek voor het collectieve woongebouw* van Like Bijlsma en Jochem Groenland (2006).

Al deze boeken proberen 'de stad zoals die is' voor architecten hanteerbaar te maken. In de woorden van Bernard Colenbrander spreken we dan over 'de verstrooide stad': een stad, die niet alleen historisch gelaagd is, maar 'verknijpt' in haar beginselen. *Architectuur in de kapotte stad* richt zich in het bijzonder op de brokstukken die in de periode 1945-1970 tot stand zijn gekomen. Met die keuze treedt het boek direct in het voetspoor van Ad Hereijgers en Endry van Velzen: *De naoorlogse stad. Een ontwerpogave* (2001).

Wat betreft aard en opzet van het boek komt *Architectuur in de kapotte stad* het meest overeen met *De tussenmaat*. Beide boeken onderscheiden zich door de combinatie van onderzoek naar bestaande projecten met eigen ontwerpen op grond van de bevindingen uit de projectanalyses. Zo kunnen in de *Architectuur in de kapotte stad* drie delen worden onderscheiden.

In de eerste drie hoofdstukken wordt in algemene zin de problematiek verkend. Het uitgangspunt voor elke interventie in bestaande stedelijke gebieden is volgens *Architectuur in de kapotte stad* de correcte assimilatie van de context in het ontwerp. Juist in dit opzicht leveren de naoorlogse wijken een bijzonder probleem op. Ze zijn veelal volgens modernistische stedenbouwkundige principes tot stand gekomen. Beproeft

technieken die voorheen de stadsuitleg bepaalden, spelen in deze wijken slechts een marginale rol. De vanzelfsprekende stadsmorfologie van bouwblokken en monumentale assen biedt de ontwerper hier zelden houvast. Dat vraagt om nieuwe ontwerpstrategieën. De spelregels moeten nog worden ontdekt. Juist omdat de spelregels voor transformatie van naoorlogse stadsgebieden niet vastliggen, is het belangrijk verschillende benaderingen in kaart te brengen. Op dit punt kiest de auteur voor de confrontatie. De beschouwing van enkele praktijkvoorbeelden van buitenlandse architecten – Tony Fretton uit Engeland, hoogleraar aan de TU Delft, en Miroslav Sik uit Tsjechië, hoogleraar aan de ETH Zürich – vormt de opmaat voor de verdere studie. Met interviews worden de ontwerpogvattingen van beide architecten met betrekking tot hun interventies aan het licht gebracht. Hoewel de ter illustratie opgenomen gebouwen op zichzelf schitterend zijn en het resultaat van boeiende ontwerpogprocessen, blijft toch onduidelijk waarom de keuze op deze voorbeelden is gevallen. Zij raken het hoofdthema van het boek slechts terzijde. Het betreffende hoofdstuk, 'Naar het triviale', lijkt vooral voortgekomen uit de drang tot positiebepaling in het brede spectrum van de huidige architectonische cultuur.

In het tweede deel van het boek zijn vier voorbeeldprojecten gedocumenteerd. Om architectonische interventies in de bestaande stad te kunnen evalueren is een eigen methode ontwikkeld, de zogenaamde kolomsgewijze opgavedefinitie (KODE). Voor verder architectonisch onderzoek is dit zonder meer de belangwekkendste bijdrage van het boek. Voorafgaand aan ieder ontwerp in de bestaande stad wordt een scherpe definitie van de opgave noodzakelijk geacht. De KODE sluit daarop aan.

Volgens de auteur zijn er vier thema's die in dergelijke architectonische interventies een primaire rol spelen. Het eerste thema wordt samengevat met de term *inzet*, met andere woorden de missie van het project. Hieronder worden drie

aspecten begrepen: *aanleiding*, *job* en *aggregatieniveau*. Voor elk project is een aanleiding. De taakomschrijving die daaruit voortvloeit, wordt door de auteur *job* genoemd. Het derde aspect, het *aggregatieniveau*, betreft het schaalniveau waar het project invloed op heeft, zowel in fysieke als in maatschappelijke zin. Alle drie de aspecten zijn aan elkaar gerelateerd.

De *onderhandelbaarheid* van het project is het tweede thema. Het is belangrijk onderscheid te maken tussen de absoluut harde zaken van het project, het *vaste deel*, en het *weke deel*, de zaken waarover de verschillende betrokken partijen snel overeenstemming kunnen bereiken. Tussen beide kan ook nog een *voorwaardelijk deel* worden benoemd. De mate van onderhandelbaarheid van dit deel wordt bepaald door het wel of niet uitwerken van bepaalde voorwaarden verbonden aan het project.

Het derde thema betreft de waardering van de *relicten*. Het gaat hier over het wel of niet handhaven van *architectonische restanten*. De auteur wijst erop dat de *relicten* zowel fysiek als conceptueel kunnen zijn.

De *externe condities* zijn het laatste belangrijke thema. De invloeden van *financiering*, *besluitvorming* en *programmatuur* kunnen grote gevolgen hebben voor elk plan. De auteur attendeert ook op de *faalactoren* van elk project, de wat hij noemt bananenschillen in het proces, de uitglijders die vaak niet te voorzien zijn.

De KODE is geschikt om de meest uiteenlopende projecten in beschouwing te nemen. Dat toont de documentatie van de vier projecten aan. De gekozen projecten verschillen behoorlijk van elkaar en zijn allemaal vrij complex. Ze bestaan uit ensembles van gebouwen, met een gemengd programma waarin de woningbouwfunctie overheeft. Het eerste ontwerp betreft het project van Alvaro Siza voor de wijk Chiado in Lissabon. Dit is een uitstekend voorbeeld van hoe bestaande stedenbouwkundige structuur en gevelindelingen kunnen worden geïntegreerd met radicale moderniserin-

rarity in the architectural field, this book is not altogether unique. It fits very well into the series composed of Casper van der Hoeven and Jos Louwe's *Amsterdam als stedelijk bouwwerk* ('Amsterdam as an urban structure') (1985; 2003), the *Atlas of the Dutch urban block*, edited by Susanne Komossa *et al.* (2002), and Like Bijlsma and Jochem Groenland's *The intermediate size* (2006).

All these books attempt to make 'the city as it is' a usable concept for architects. Bernard Colenbrander speaks of 'the scattered city' – a city that is not only historically stratified, but 'fragmented' in its principles. *Architectuur in de kapotte stad* focuses on the fragments that emerged during the period 1945-1970, and so follows in the footsteps of Ad Hereijgers and Endry van Velzen's *De naoorlogse stad. Een hedendaagse ontwerppoging* (2001).

In character and design, *Architectuur in de kapotte stad* most resembles *The intermediate size*. Both books combine studies of existing projects with original designs based on the findings of those studies. *Architectuur in de kapotte stad* can thus be divided into three parts.

The first three chapters are a general exploration of the issues. According to *Architectuur in de kapotte stad*, the starting point for any intervention in existing urban areas is successful assimilation of the context into the design. In this respect, post-war housing developments pose a particular problem. They were often built in accordance with modernist planning principles. The tried-and-tested techniques previously used in urban expansion played only a marginal part. The standard morphology of urban blocks and monumental axes is seldom of help to designers here. This calls for new design strategies whose rules have yet to be discovered. Since there are no fixed rules for the transformation of post-war urban areas, it is important to explore various approaches. Here the author opts for confrontation. His analysis of some practical examples pro-

duced by architects from other countries – the British architect Tony Fretton, professor at Delft University of Technology, and the Czech architect Miroslav Sik, professor at the Swiss Federal Institute of Technology in Zurich – prepares the ground for the remainder of the study. Interviews with the two architects' reveal their views on design in relation to their interventions. Although the buildings used as examples are brilliant in themselves, the results of fascinating design processes, it is unclear why these particular examples were chosen, since they touch only indirectly on the main theme of the book. The chapter in which they appear, *Naar het triviale* ('Towards banality'), appears mainly to have been written out of a need to take a stance within the broad spectrum of today's architectural culture.

The second part of the book documents four model projects. A special method called 'task definition in columns' (in Dutch *kolomsgewijze opgavedefinitie*, or KODE) has been developed to assess architectural interventions in the existing city. From the point of view of further architectural research this is undoubtedly the most interesting part of the book. Prior to each design in the existing city, says the author, there should be a precise definition of the project. The KODE method makes this possible.

According to the author there are four themes that play a key part in such architectural interventions. The first is summed up as *objectives*, i.e. the project mission. This comprises three elements: *occasion*, *job* and *level of aggregation*. There is an occasion for every project. The resulting job description is referred to by the author simply as the *job*. The third element, the *level of aggregation*, is the scale on which the project takes effect, both physically and socially. The three are interrelated.

The second theme is the *negotiability* of the project. It is important to distinguish between the truly solid features of the project, the *firm part*, and the *flexible part*, the features on which the

various parties can rapidly agree. In between these there is a *neutral part*. The negotiability of this part is determined by whether or not certain conditions attached to the project are realized.

The third theme is the value attached to the *relics* – the question of whether *architectural remnants* should or should not be preserved. The author points out that the *relics* may be either physical or conceptual.

The last main theme is the *external conditions*. *Financing, decision-making and programmatic colouring* may have a major impact on each plan. The author also draws attention to the *fail factors* in each project, what he calls the 'banana skins', the often unforeseen glitches in the process.

The KODE method can be used to analyse the most varied projects. This is well illustrated by the documentation on the four projects. The chosen projects are very different, and all fairly complex. They consist of sets of buildings, with a mixed programme in which the housing function predominates. The first design is Alvaro Siza's project for the Chiado district of Lisbon. This is an excellent example of how existing urban structure and façade division can be integrated with radical modernisation, an uncompromising intervention in which old and new come together to form a whole.

The second design is Luigi Snozzi's restructuring of the Swiss village of Monte Carasso. This fascinating project is the result of Snozzi's twenty-five year involvement with Monte Carasso on various scales. The conversion of the existing convent as the ultimate solution for the housing of the new school is just the start of Snozzi's complex intervention, which sets out to revitalise the village and at the same time link up its heterogeneous parts.

The third design is Diener & Diener's project for the Wartek site, the former brewery in the centre of Basel. The central theme here is the reconstruction of the urban block using a balanced blend of existing and new elements. Dwellings, shops and offices are cleverly combined with

gen in een eenduidige interventie waar oud en nieuw een geheel vormen.

Luigi Snozzi's herstructurering van het dorp Monte Carasso in Zwitserland is het tweede ontwerp. Dit is een boeiend project dat het resultaat is van een 25 jaar lange bemoeienis van Snozzi met Monte Carasso op verschillende schaalniveaus. De verbouwing van het bestaande klooster als de ultieme oplossing voor de huisvesting van de nieuwe school is voor Snozzi alleen het begin van een complexe interventie die zich richt op de revitalisatie en tegelijk op de onderlinge verbinding van heterogene delen van het dorp.

Het derde voorbeeld is het project van Diener+Diener voor het Wartek-terrein, de voormalige bierbrouwerij in de binnenstad van Bazel. Het centrale thema is hier de reconstructie van het stedelijke bouwblok door middel van het gebalanceerde samengaan van bestaande elementen en nieuwbouw. Woningen, winkels en kantoren worden op uitstekende wijze verweven met het bestaande Wartek-hoofdgebouw tot een levendig geheel.

Het vierde project, het Pradopark in het Belgische Kortrijk, betreft eveneens de herstructurering van een voormalig industrieterrein. De noodzakelijke vernieuwing van de bestaande woningen en het vrijkomen van de tapijtfabriek Prado vormen de aanleiding voor het uitschrijven van een prijsvraag, die werd gewonnen door Paul Vermeulen en Henk de Smet uit Gent. Hun plan karakteriseert zich door de hoge mate van wisselwerking tussen bestaande en nieuwe elementen. Dit alles wordt versterkt door de minutieuze aandacht die de architecten hebben gegeven aan de uitwerking van de openbare ruimte. De centrale open ruimte die het bouwblok kenmerkt, is op een subtiele manier verbonden met het publieke netwerk van de stad.

Ook in dit deel van het boek geeft de auteur zijn voorkeur duidelijk te kennen. Hij noemt alle vier de ontwerpers 'trouwe nabestaanden en dwarse nazaten van Aldo Rossi'. Zij voelen zich

verbonden met de historische continuïteit van de Europese stad. Wie zal de auteur deze voorkeur kwalijk nemen? Maar de relatie met het probleem van de herstructurering van naoorlogse woonwijken is ook hier niet makkelijk te leggen. Het zijn alle vier interventies in historische stadsdelen, die overigens wel zeer uiteenlopende morfologische kenmerken vertonen. Als lezer van *Architectuur in de kapotte stad* en liefhebber van architectuur word je allengs benieuwd naar hoe al deze buitenlandse architecten het zouden doen in onze naoorlogse woonwijken. Goed natuurlijk, want de keuze van architecten in dit boek is zonder meer OK. Maar toch zou je graag weten: hoe? Hoe zou het eruitzien?

De architectonische interventies in de naoorlogse woonwijken komt uiteindelijk toch aan bod in het laatste deel van het boek. De KODE wordt hier gebruikt als operationeel instrument en vormt de basis voor de formulering van ontwerpvoorstellen voor naoorlogse woonwijken in Utrecht, Rotterdam en Amsterdam. Hoewel er geen sprake is van concrete projecten, heeft het ontwerpteam van 'biq stadsontwerp' (het architectenbureau geleid door Hans van der Heijden en Rick Wessels) elke locatie en de bijbehorende vraagstukken behandeld alsof het ging om een werkelijke ontwerpogave. Zo zijn er bijvoorbeeld voor elk ontwerp experts van woningcorporaties geraadpleegd om het realiteitsgehalte van de projecten te testen.

Tot slot is er een illustratie van de toepassing van de KODE in de 'biq stadsontwerp'-KODE. Als voorbeeld wordt het voorstel voor de herontwikkeling van de Kloostertuinen in de Haagse Moerwijk gedocumenteerd, een wijk naar ontwerp van de Bossche School-architect Jan van der Laan, broer van de bekende Dom van der Laan.

In het voorwoord staat vermeld dat *Architectuur in de kapotte stad* vooral moet worden beschouwd als een handboek. Is het boek als zodanig geslaagd? Nee natuurlijk, maar het is wel een

mooi boek en ook een dappere poging een vorm te vinden om het onderzoeks- en ontwerpwerk van een architectenbureau te presenteren, niet als een gecamoufleerde reclamefolder, maar als serieuze bijdrage aan het vak. Als we *De vier boeken* van Palladio als historische standaard aanhouden, dan wordt direct duidelijk hoe moeilijk het is die vandaag de dag te evenaren. *Architectuur in de kapotte stad* getuigt daarvan.

De 'boeken' van Palladio zijn ongeveer een eeuw na het eerste traktaat uit de renaissance verschenen. In de tussentijd was met behulp van woorden en tekeningen een methode van beschrijving ontwikkeld die een perfecte uitwisseling mogelijk maakte tussen de resultaten van het architectonisch onderzoek naar bestaande bouwwerken en de eigen ontwerpen, die Palladio inventies noemde. Bovendien was het een eeuw na Alberti aan geen enkele twijfel onderhevig dat de actuele architectuur voortbouwde op die van de oudheid. Het onderzoek had tot doel de kennis van die architectuur te vergroten en de inventies beoogden daaraan de nog onbekende mogelijkheden te ontlokken. Zij concretiseerden de verlangens van zijn opdrachtgevers. Het oeuvre dat Palladio in *De vier boeken* publiceerde, toont ondubbelzinnig de eenheid van ontwerp en onderzoek.

Het ontbreken van een 'common sense' over hetgeen nu in de architectuur navolgenswaardig wordt geacht, wordt in *Architectuur in de kapotte stad* beantwoord met een keuze van een reeks voorbeelden op basis van affiniteit. Daarmee wordt een richting uitgezet waarop vakgenoten en opdrachtgevers zich kunnen oriënteren. De boodschap van het boek wordt voor een belangrijk deel daardoor bepaald. Tegelijkertijd zijn de eigen ontwerpen in het laatste deel wat betreft de architectonische uitwerking uiterst terughoudend. Een navolgbare relatie tussen de architectuur van de voorbeeldplannen, het onderzoeksmateriaal en de architectuur van de eigen ontwerpstudies ontbreekt. Die is alleen als intentie uitgesproken, maar verder onzichtbaar.

the existing main Warteck building to produce a lively overall effect.

The fourth project, the Prado park in the Belgian town of Kortrijk, also involves the restructuring of a former industrial site. The need to renovate the existing dwellings and the availability of the Prado carpet factory led to a competition which was won by Ghent-based architects Paul Vermeulen and Henk de Smet. Their plan involves considerable interaction between existing and new elements, enhanced by the architects' meticulous attention to details of public space. The central open space of the urban block is subtly linked to the public network of the city.

In this part of the book the author again makes his own preference plain, calling all four designers 'faithful descendants and unruly offspring of Aldo Rossi'. They feel connected to the historical continuity of the European city. Who can blame the author for this preference? But here again it is not easy to see the link with the problem of restructuring post-war housing developments. All four interventions are in historical districts (although they do have very different morphological features). As a reader of *Architectuur in de kapotte stad* and a lover of architecture, you are clearly eager to know how all these foreign architects would manage in our post-war housing developments. They would do fine, of course – the architects selected for this book have excellent credentials. And yet you want to know. How would they manage? What would the results be like?

The last part of the book finally deals with architectural interventions in post-war housing developments. Here the KODE method is used as an operational instrument in formulating design proposals for post-war developments in Utrecht, Rotterdam and Amsterdam. Although these were not actual projects, the design team at 'biq stadsonwerp' (the architectural firm run by Hans van der Heijden and Rick Wessels) treated each location and issues it raised just as though this were a genuine assignment. For example, experts from

housing corporations were consulted to determine how realistic each design was.

Finally there is an illustration of the use of KODE in urban design ('*biq stadsonwerp*'-KODE). The example used is a proposal for the redevelopment of the monastery gardens in the Moerwijk district of The Hague, designed by the 's-Hertogenbosch-School architect Jan van der Laan, whose brother was the famous Dom Hans van der Laan.

The foreword states that *Architectuur in de kapotte stad* should above all be seen as a handbook. Has it succeeded? Of course not, but it is a fine book, and a brave attempt to find a way of presenting an architectural firm's research and design work not as an advertising brochure in disguise, but as a serious contribution to the profession. If we take Palladio's *Four books* as the historical standard, it immediately becomes clear how difficult they are to match nowadays. *Architectuur in de kapotte stad* proves it.

Palladio's 'books' were published about a century after the first Renaissance treatise. In the meantime a method of description had been developed, a combination of words and drawings, allowing a perfect exchange between the results of architectural studies of existing buildings and the architect's own designs, which Palladio called 'inventions'. Furthermore, a century after Alberti there was no dispute that present-day architecture was an extension of ancient architecture. The purpose of studies was to increase knowledge of that architecture, and the purpose of inventions was to extract its as yet unknown potential. They gave concrete shape to clients' wishes. Palladio's *Four books* unambiguously point to the unity of design and study.

Architectuur in de kapotte stad responds to the lack of a consensus on what is now considered worth imitating in architecture by choosing a series of examples on the basis of affinity. This marks out a direction that can serve to guide fel-

low architects and clients. This is the gist of the book's message. At the same time, the architects' designs in the last part of the book are architecturally very cautious. There is no imitable relationship between the architecture in the examples, the study material and the architecture in the architects' own design studies. It is expressed merely as an intention, and otherwise remains invisible.

The descriptive method, the KODE, that is supposed to ensure exchange and comparison of data between study and design, is likewise very meagre. It only covers the process of interaction with other parties in which the designs take shape. It does not allow the inventive content of the design studies to be 'measured'. Nor is it clear how this could be measured in the first place: in relation to the architecture in the examples, or the architecture in the urban context of the design project in question? This may be the main thing that prevents *Architectuur in de kapotte stad* from being the handbook it claims to be. It is also a problem to which the historical standard of classical books on architecture provides no answer. The Palladio method has its own limitations. The designs presented by Palladio – whether reconstructions of Roman buildings, Bramante's Tempietto or his own designs – cannot be located. They are unsituated. A method that can describe the context and the intervention as elements of the design and turn them into criteria in one and the same movement has yet to be invented.